

mercè torrentallé

L'ESQUIZOFRÈNIA AMB NORMALITAT

TEXT: JAUME LAFUERZA

FOTOS: TONY ALCÁNTARA

La Mercè Torrentallé hauria de ser un exemple per tothom. Diagnosticada d'esquizofrènia paranoide l'any 1999, aquesta lleidatana ha sabut afrontar i portar la malaltia amb dignitat i, a més, ha estat capaç d'escriure dos llibres explicant la seva experiència, llibres del tot recomanables per a tothom, però especialment per aquells que pateixen trastorns mentals, perquè no se sentin sols, i per les persones relacionades amb els pacients: familiars, amics, cuidadors... La Mercè ens explica la seva experiència, que continuarà posant a l'abast de tothom en un segon llibre que presentarà el proper dia 17 a Lleida.

llé i Rocaspana

Esquizofrènia en
primera persona

La Mercè vol destacar que el més important és que cadascú s'accepti tal com és i llavors podrà acceptar també les circumstàncies de la vida, com la seva malaltia.

- Ens pot explicar que és l'esquizofrènia?

- Bàsicament és una descompensació de les substàncies químiques del cervell, de manera que llavors es provoca un desequilibri. La descompensació pot ser a la baixa o l'alta. Quan és a la baixa provoca paranoies, al·lucinacions, tot es veu negatiu i negre, mentre que si és a l'alta, el malalt se sent molt feliç; eufòric, amb deliris de grandesa.

- Quan li van diagnosticar la malaltia?

- Al 1999. El meu cas va ser evident. Vaig patir un brot psicòtic i els metges de seguida van saber el que em passava i em van diagnosti-

carnet

NOM: *Mercè Torrentallé i Rocaspana*

EDAT: *51 anys*

PROFESSIÓ: *Delineant*

UN ESCRITOR: *Jorge Bucay*

UNA PEL·LÍCULA: *'Una mente maravillosa'*

UN PLAT: *Arròs amb llamàntol*

UNA CIUTAT PER VIATJAR: *Praga*

UN DESIG: *Que tothom sàpiga acceptar-se tal com és*

La Mercè Torrentallé va nèixer a Lleida l'any 1959, encara que el seu origen és d'Oliana. Actualment resideix a Ponts amb el seu espòs, Lluís Moreno. La Mercè va cursar el COU a Lleida mentre treballava d'educadora al col·legi Mater. Després de provar d'altres feines, finalment, aprofitant que el seu marit treballa en una oficina d'arquitectura, la Mercè va aprendre la feina de delineant. Tenen tres fills, el més gran, ara de 30 anys. La Mercè i el Lluís portaven una vida com tothom fins que el 1999 va arribar el punt d'inflexió: la Mercè va patir un brot psicòtic i li van diagnosticar una esquizofrènia paranoide. Naturalment, tot va canviar, però la Mercè ha estat capaç d'afrontar amb valentia aquesta malaltia, amb l'ajut de la família i de les associacions que donen suport als malalts mentals.

Ara treballa menys, ja que té reconegut un grau de discapacitat del 43%, però tot i això la Mercè no només ha sabut portar amb dignitat la malaltia sinó que ha estat capaç d'escriure dos llibres a més de participar en conferències i taules rodones. El primer llibre, publicat l'any 2007 i que va per la tercera edició, es titula *Esquizofrènia: locura o realitat*, i explica tot el procés, les vivències, les al·lucinacions, l'internament a l'hospital psiquiàtric de Santa Maria de Lleida i, finalment, la lenta i progressiva recuperació. La Mercè diu que no és pas un tractat científic, sinó que és un llibre autobiogràfic dirigit a totes aquelles persones que pateixen

un transtorn mental i a tots aquells que són al seu costat. Naturalment, també assegura que el pot llegir tot el públic en general.

El proper dia 17 d'aquest mes presenta un segon llibre: *Esquizofrènia en primera persona*. Un treball on les seves pintures són les protagonistes, ja que a través d'elles va explicant els seus estats d'ànim. La presentació, organitzada per Salut Mental Ponent, es farà al Museu de Lleida i durant l'acte estaran exposats els originals de gran format de les seves pintures.

car una esquizofrènia paranoide. Vaig perdre la memòria i la capacitat de llegir, però a poc a poc em vaig recuperar, encara que no del tot. La malaltia és crònica i he de medicar-me, i ara, per sort, els medicaments ja no són tan agressius com al principi. El brot psicòtic és com si en una instal·lació elèctrica hi ha una sobrecarrega i diríem que es fonen els ploms, però aquesta llum que es perd va tornant a poc a poc.

- Tothom està exposat a patir aquesta malaltia?

**“ALS LLIBRES
EXPLICO LA MEVA
EXPERIÈNCIA
PER AJUDAR
LES PERSONES
AFECTADES I EL
SEU ENTORN”**

- Hi ha tres factors principals. Un és la genètica, que en el meu cas ja tenia antecedents familiars. Un altre és la manera de ser, la fortalesa, la sensibilitat, i un tercer és l'ambient. Actualment, per exemple, aquesta crisi econòmica provoca un gran estrès en moltes persones que pot derivar cap a la malaltia. De fet això va a més i es preveu que en els propers anys una de cada quatre persones desenvoluparà una malaltia mental.

- Els nens també són malalts mentals potencials?

- Sí, és clar. El que passa és que és molt difícil de diagnosticar. Crec que hem de tenir cura perquè estem donant molta més importància a la informació que a la formació i alguns nens no la poden digerir bé i els pot fer mal. Aquesta malaltia com més aviat es desenvolupa més difícil és tractar-la.

- Com va afrontar la malaltia?

- Una malaltia d'aquestes característiques es pot afrontar de dues maneres. O t'amagues i et quedes a casa o surts al carrer i ho exterioritzes tot. Jo vaig optar per la segona, amb l'ajut de la família i del tractament.

- Com és aquest tractament?

- Bé jo vaig seguir i segueixo un tractament mèdic combinat amb l'acupuntura (molt bona per reequilibrar el sistema nerviós), l'homeopatia i el ioga, sempre sense deixar de banda la medicina tradicional. Tot això, sobretot els medicaments, provoquen uns efectes secundaris que poden resultar molt durs, com l'apatia, l'engreix o, fins i tot, la caiguda del cabell. Juntament amb tot això utilitzo les meves aficions com a teràpia, sobretot la pintura i l'escriptura. També passejo molt –abans més, perquè tenia un gos– i faig molta meditació.

- Es pot portar una vida, diguéssim, normal?

- Bé. Sí. El que cal és acceptar la malaltia. Jo vaig perdre la memòria, se'm va espatllar el cervell, però per altra banda pots desenvolupar altres habilitats: és com un cec, que no pot veure però que té més desenvolupats els altres sentits.

- Vostè ha escrit dos llibres. Com va sorgir la idea d'explicar la seva experiència?

- Els metges em van aconsellar que anés escrivint, gairebé com una teràpia –de fet, segueixo escrivint acada dia una hora i mitja–, i després vam revisar els textos i vam pensar que no estaria malament de publicar-los. Tot això va desembocar en el primer llibre, del qual ja n'hem fet tres edicions.

- Es titula 'Esquizofrenia: locura o realitat'. Això vol dir que es prima aquesta frontera?

- Sí. Exactament. La frontera és molt prima. Ara, com deia, tothom està sotmès a un grau d'estrès i quan aquest és molt gran, poden arribar aquestes malalties. A més, molta gent pot patir un trastorn mental i no saber-ho, perquè una cosa són els malalts i una altra els malalts diagnosticats.

- A qui va destinat el llibre?

- Als malalts principalment. Que sàpiguen que se'n poden sortir si accepten el fet d'estar malalts. També als professionals perquè poden posar-se en la pell d'un malalt. El llibre està estructurat en tres parts: primer el procés fins arribar a la malaltia. Jo patia pels meus fills perquè no caiguessin en el món de les drogues i això em va trastornar i es va convertir en una obsessió: veia drogues per tot arreu. La segona part explica el brot psicòtic, moment a mo-

“ELS MALALTS HAN DE SABER QUE HI HA ASSOCIACIONS DE SALUT MENTAL COMPETENTS QUE ELS PODRAN AJUDAR FORÇA”

ment, les al·lucinacions i l'estada a l'hospital de Santa Maria. Finalment, la tercera part explica la lenta però progressiva recuperació.

- Quin paper juga la família? Ha de ser molt important, oi?

- Sí és clar. La família primer ho nega –“ja se li passarà”, “és una depressió”, diuen”–, després es pot sentir culpable i, finalment, ho accepta i dona el suport necessari.

- Què en pensa de les associacions que vetllen per aquests malalts?

- Doncs que fan una gran feina. Jo no coneixia aquestes associacions i la veritat és que són fonamentals. A Lleida jo m'he beneficiat de Salut Mental Ponent i també de l'Associació de la Noguera, de la qual el meu marit n'és el president. En aquests llocs ens sentim bé, ens

fan sentir bé, hi ha uns clubs socials on pots explicar la teva experiència sense sentir-te malament, i sobretot, sense sentir-te discriminat.

- A Lleida, hi ha moltes associacions?

- N'hi ha a Lleida, a Balaguer, a Mollerussa, a Solsona, a Cervera i a la Seu. Ara es farà una coordinadora de totes les lleidatanes per tal d'obtenir subvencions i fer millor la feina. Serà la primera a Catalunya, i Girona i Tarragona ja hi són interessades.

- Els malalts com vostè pateixen discriminació?

- Sí. És trist però és així. Val a dir, però, que a poc a poc, això està millorant, com ho ha fet en els afectats pel síndrome de Down que ja no els diuen *subnormals* com abans. Nosaltres tampoc no som bojos i aquell que ens digui bojos és que no coneix gens el nostre patiment i la nostra malaltia. Se'ns identifica moltes vegades com a gent violenta i res no està més lluny de la realitat. La violència pot arribar en aquelles persones que deixen la medicació de cop o que la barregen amb drogues i o alcohol. També voldria incidir en la importància dels mitjans, una bona praxis de la premsa quan parla d'aquests temes donaria una visió més propera a la realitat. Nosaltres senzillament estem malalts; no som tontos: aquesta malaltia la va patir personalitats com Einstein, Joana d'Arc o Jim Morrison.

- Vostè no n'ha tingut prou amb un llibre i ja va pel segon, titulat: 'Esquizofrenia en primera persona'. Quines diferències podem trobar respecte a l'anterior?

- Aquest segon llibre és bàsicament gràfic. A partir de les meves pintures, expresso els meus estats d'ànim. Diguem que és més gràfic però parla també de la meva experiència.

- La presentació serà al Museu de Lleida, per què?

- Bé, perquè al mateix dia de la presentació es podran veure exposats els meus quadres originals en gran format. Voldria dir que la presentació l'organitza l'associació Salut Mental Ponent i que n'estic molt agraïda.

- A més dels llibres, vostè també participa en conferències i taules rodones?

- Sí. Sempre que puc faig xerrades o participo en debats, si pot ser acompanyat d'algun especialista, per poder donar així la visió del metge i del malalt. Voldria afegir que el meu primer llibre el va recomanar un professor de la Facultat de Medicina per als seus alumnes, per tal que coneguessin de primera mà el punt de vista d'un malalt, sempre enriquidor per als futurs professionals.

“MOLTA GENT ENS DISCRIMINA I ELS QUE ENS TRACTEN DE BOJOS NO SABEN RES DEL NOSTRE PATIMENT”

